

Rubrika Sport i društvo posvećena je otkrivanju tananih i u javnosti često nedovoljno vidljivih relacija između biznisa i sporta, strategije i politike, vizionara dobrog zdravlja, krojača svetskog stila i vrhunskih sportista.

Iza kulisa sporta, nepoznati koji znaju otkrivaju zakonitosti i tajne politike sporta, poznati pojašnjavaju zašto je baš tako, Vodič za život u razgovoru sa najupućenijima u svetu u odgovoru na pitanje:

ZAŠTO JE DANAS SPORT SVE MANJE FER-PLEJ, A SVE VIŠE POLITIKA?

piše: Mirjana Prljević

Radames Kili

SPORT U OČIMA TEMIDE

U RAZGOVORU SA RADAMESOM KILIJEM (RHADAMES KILLY), PO MNOGIMA, JEDNIM OD NAJKOMPETENTNIJIH LJUDI SVETA KADA SU ODNOSI SPORTA I PRAVNIH NAUKA U PITANJU. EKSKLUZIVNO ZA VODIČ ZA ŽIVOT, U PARIZU RAZGOVARAMO NA TEMU ŠTA JE TO ŠTO SPORT MOŽE NAUČITI OD PRAVA, ŠTA JE TO ŠTO JEDNO DRUŠTVO ČINI MOĆNIM, A ŠTA JEDNOG SPORTISTU, KAKO SE IGRATI, A OSTATI SVOJ.

Šta mislite o vezi i odnosu između sporta i društva?

- Sport je deo svakodnevnog života: pešačimo ili vozimo bicikl do kancelarije, penjemo se uz stepenice u metrou, igramo se sa decom na polju. Sve su to sportske aktivnosti, mada se često ne posmatraju kao takve. Neverovatno je kako neko može održavati formu baveći se soft sportom, kao što je šetnja ili vožnja bicikla umesto vožnje auta, ili penjanje uz stepenice umesto vožnje liftom.

Kako sport može da doprinese društvu?

- Bolje zdravlje, kao prvo. Dokazano je da bavljenje sportom smanjuje

sport & society

Radames Kili, glavna zvezda šou-programa *50 min inside* u produkciji francuske televizije TF1 tokom 2012. godine

**NEVEROVATNO JE
KAKO NEKO MOŽE
ODRŽAVATI FORMU
BAVEĆI SE SOFT
SPORTOM, KAO
ŠTO JE ŠETNJA
ILI VOŽNJA
BICIKLA UMESTO
VOŽNJE AUTA,
ILI PENJANJE UZ
STEPENICE UMESTO
VOŽNJE LIFTOM**

rizik od zdravstvenih problema i bolesti. Dakle, sport doprinosi boljem zdravlju u društvu uopšte, što zauzvrat, ima direktne posledice na državni budžet po pitanju medicinskih troškova i zdravstvene bezbednosti koju pruža zdravstvena zaštita u evropskim državama. Mislim da je to glavni razlog zbog koga vlade rade na razvoju sporta u društvu. Drugo, tu je obrazovni doprinos: sport je veliki obrazovni vektor. On nas uči poslušnosti, fer igri, timskom duhu, strategiji, otpornosti... To je isto što i učenje kroz rad. Što se tiče negativne strane, sport odvlači pažnju: on nudi ljudima nešto o čemu počinju da razmišljaju i to ih odvraća od stvarnih problema. Uvek mi je zanimljivo da vidim sa kakvom stručnošću sportski fanovi i obični ljudi diskutuju o sportu. Nivo znanja je zaista fascinantan. Samo zamislite kako bi takvo znanje i stručnost bili moćni da su usmereni ka političkim pitanjima i demokratskim raspravama koje su zaista važne.

Uzimajući u obzir Vaše iskustvo u Francuskoj teniskoj federaciji, šta mislite o uspešnim modelima i sistemima koji integrišu mlade, udruženja, federaciju?

- Francuski model za sport je veoma centralizovan. Federacije imaju statutarni monopol nad upravljanjem i razvojem određenog sporta. Francuska je rangirana kao 5. sportska nacija na svetu, tako da je model prilično uspešan. Velika prednost teniske federacije je u tome što je vlasnik i organizator turnira Rolan-Garos,

koji je veliki sportski događaj i donosi dosta novca. Taj novac federacija može koristiti za potrebe na lokalnom nivou, što je fantastično.

Koja je cena uspeha u sportu?

- Sve zavisi od toga kako postižete uspeh. Cena uspeha za biciklistu Lенса Armstronga je bila visoka.

Ostvarili ste impresivnu karijeru kao član vladine komisije za kontrolu igara na internetu. Koje koristi može imati pojedinac ili društvo, pa i vlada od takve vrste komisije?

- Kockanje nije bilo kakav posao jer sa sobom nosi pitanja vezana za problem kockanja: mladi koji se kockaju, pranje novca, prevare... Zato je važno da kockanje bude regulisano. Uredbe podrazumevaju postojanje regulatornog tela. Mi smo u Francuskoj 2010. osnovali ARJEL, regulatorno telo za kockanje na internetu. Dana 12. maja 2010. godine, Francuska je usvojila novi zakonski akt, navodno, da otvori francusko tržište internet igara. Ona nije samo otvorila tržište internet igara već je i regulisala postojeće tržište gde su francuski korisnici mogli igrati ili postaviti svoje opklade na sajtovima izvan Francuske, bez obzira na to da li su sajtovi dozvoljeni u drugim zemljama Evropske unije. Ova situacija, nepoželjna iz perspektive javne politike zbog negativnih socijalnih efekata, dodatno je komplikovana pritiskom Brisela na Pariz da olakša postojeće monopolsko zakonodavstvo. Ovim je činom napravljen prvi korak na putu za

Radames Kili je međunarodni sportski advokat sa zavidnim iskustvom u Francuskoj, Velikoj Britaniji i SAD. Od 2012. godine radi u advokatskoj firmi De Gaulle Fleurance and Associés. Specijalista za zaštitu intelektualne svojine i informacionih tehnologija, kao i za privredno pravo, sa akcentom na oblast sporta i igara. Pre dolaska u kancelariju De Gaulle, bio je generalni savetnik u Francuskoj u regulatornom telu za kontrolu igara na internetu (ARJEL). Od 2002. do 2009. bio je pravni direktor Francuske teniske federacije i Francuskog otvorenog prvenstva (Roland-Garros). Godine 1994. počeo karijeru u Londonu u evropskom sedištu kompanije IMG, a zatim postao pravni direktor podružnice u Francuskoj. Član Naučne komisije Jurisport (Juris Editions, Dalloz), kao i panela arbitara u Chambre Arbitrale du Sport (Sud za arbitražu u sportu) u Parizu, te organizacije International Masters of Gaming Law (IMGL). Od 2006. godine predaje na master studijama u Centru za pravo i ekonomiju sporta u Limožu.

Rhadames i Louis de Gaulle
Sa unukom Šarla de Gola i direktorom De Gaulle Fleurance kabineta proglašenog za najbolju advokatsku kancelariju Francuske 2011. i 2012. godine

otvaranje i regulisanje tržišta igara na internetu.

Iako rođeni Parižanin, diplomirali ste na političkim naukama, a zatim i doktorirali upravo u Americi. Član ste Pariske komore, kao i Državne komore Kalifornije. Koje su glavne sličnosti, a koje glavne razlike između odnosa američkog i evropskog društva prema sportu?

- Obrazovanje u SAD, a i u Velikoj Britaniji, obuhvata fizičke aktivnosti i sport. Sport je integrisan u obrazovni sistem. U većem delu kontinentalne Evrope sport se ne smatra dovoljno važnim da bi bio deo školskog programa i učenici treniraju van škole, u klubovima. U Francuskoj, na primer, kada je Luk Šatel bio ministar obrazovanja, postojala je tendencija da se radni dani organizuju tako da se učenici bave sportom u popodnevним satima, ali tome su se usprotivili nastavnici. To

pokazuje koliko je ceo sistem negativno nastrojen prema sportu, to je duboko ukorenjeno.

Šta mislite o sportu na Balkanu?

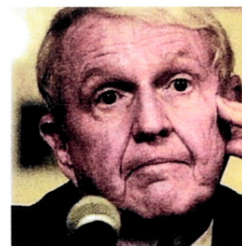
- Kao klinac, igrao sam fudbal i pratio profesionalni fudbal. Uvek me je impresionirao talenat jugoslovenskih fudbalera. Zaista, njihov talenat je bio tako veliki, te je reprezentacija Jugoslavije imala nadimak „Brazil“ Evrope. Sećam se igrača poput Safeta Sušića, Ivana Ćurkovića, Dragana Pantelića, Vahida Halilhodžića, Faruka Hadžibegića, Dragana Stojkovića... Oni su bili fantastični. Posle raspada Jugoslavije taj talenat je ostao u svim bivšim jugoslovenskim republikama i prisutan je u većini timskih sportova (fudbal, košarka, rukomet, odbojka), kao i u tenisu i skijanju. Uvek sam se pitao zašto na Balkanu postoji tako veliki broj sportskih talenata. Verujem da postoji jak kulturološki faktor koji utiče na ovo.

Da li je izbor svetskih sportista dobar za kompaniju ili vladinu strategiju pozicioniranja?

- Apsolutno. Mark Mekormak, sa kojim sam radio od 1994. do 2001. godine, bio je prvi koji je postao svestan takve uloge sportista. Komunikacija podrazumeva udruživanje vrednosti. Kada povežete sliku sportiste sa brendom, time se uvek prenese subjektivna aura sportista na brend. Štaviše, ovde se verovatno javlja „mimetička želja“, proces koji je objasnio Rene Žirar, pošto sportista „želi“ proizvod koji on/ona reklamira, i mi ćemo poželeti taj proizvod.

Od njega je sve krenulo: advokat, sportski agent i pisac Mark Mekormak osnivač je IMG (International Management Group) i čovek koji je „prodao“ prvog sportistu. Godine 1990. proglašen je za „Most Powerful Man in Sports“ od strane The Sporting News. Danas je IMG grupa svetski lider u sportu, modi i medijima. Njihovi jokeri su Novak Đoković, Vans®, Bjorn Borg, Monika Seleš, Venus Vilijams, Tajra Benks, Lindzi Von, Sir Stiv Redgrejv i mnogi drugi.

Šta mislite o poštovanju koje po-

OD NJEGA JE SVE KRENULO: ADVOKAT, SPORTSKI AGENT I PISAC MARK MEKORMAK OSNIVAČ JE IMG (INTERNATIONAL MANAGEMENT GROUP) I ČOVEK KOJI JE PRODAO PRVOG SPORTISTU. GODINE 1990. PROGLAŠEN JE ZA MOST POWERFUL MAN IN SPORTS OD STRANE THE SPORTING NEWS

Moj savet

Godine 1992. francuski parlament usvojio je zakon kojim se reguliše pitanje pravne svojine nad organizatorima sportskih događaja. Kasnije je korigovan u sportski propis, koji sada glasi: Sportske federacije i privatni organizatori imaju vlasništvo nad takmičenjima ili sportskim događajima koje organizuju. To znači da niko ne može eksploatisati, odnosno koristiti taj sportski događaj ako mu organizator događaja nije dao pravo za to. To je možda najzaštićeniji deo pravne regulative koji je do sada donet u korist sporta. On je dalekosežan u delu zaštite istih više nego finansiranje ili razvoj sportskih događaja. Tzv. Prenošenje sportskih kladenja, u stvari, znači da organizatori sportskih kladionica ne mogu više predlagati kladenja na neko sportsko dešavanje pre nego što potpišu prvo ugovor vezan za to sa samim organizatorom događaja. Usvajanje sličnog zakona u Srbiji sigurno bi strahovito osnažilo Srpski sportski pokret.

**MEĐUNARODNA
SPORTSKA
REGULATORNA
TELA ŽELE
AUTONOMIJU.
ONI ŽELE DA
SAMOSTALNO
REGULIŠU SVOJU
OBLAST BEZ
INTERVENCIJE
DRŽAVE. TO
IMA SMISLA U
IZVESNOJ MERI:
ONI TREBA DA
IMAJU KONTROLU
NAD PRAVILIMA
KOJA SE ODOSE
SE NA NJIHOVE
SPORTOVE.
MEĐUTIM,
NEKI LJUDI U
SPORTSKOM
POKRETU VERUJU
DA MEĐUNARODNE
FEDERACIJE
(IF) TREBA DA
BUDU POTPUNO
NEZAVISNE I
SAMOSTALNE U
SVIM ASPEKTIMA
DONOŠENJA
ODLUKA, PA
I U VEZI SA
DISCIPLINSKIM
POSTUPCIMA I
PROCESIMA, BEZ
SUDSKE REVIZIJE**

postoji u evropskom društvu prema svetskim sportskim institucijama?

- Međunarodna sportska regulatorna tela žele autonomiju. Oni žele da samostalno regulišu svoju oblast bez intervencije države. To ima smisla u izvesnoj meri: oni treba da imaju kontrolu nad pravilima koja se odnose se na njihove sportove. Međutim, neki ljudi u Sportskom pokretu veruju da međunarodne federacije (IF) treba da budu potpuno nezavisne i samostalne u svim aspektima donošenja odluka, pa i u vezi sa disciplinskim postupcima i procesima, bez sudske revizije. Sve veća uloga CAS-a (arbitražnog suda za sport) u Lozani pravi je primer toga. Ja ne mislim da je poželjno da se ide tim putem, jer ustavne garancije (jasna nedvosmislena pravila, pravedna saslušanja u disciplinskom postupku, bez proizvoljnih odluka, nepristrasna presuda) mogu postojati samo na nacionalnim sudovima.

Koje su pravne granice u sportu danas?

- U Svetskom sportskom pokretu čvrsto se veruje u to da je sport planeta za sebe i

Novak Đoković

Šta mislite o načinu na koji Novak Đoković predstavlja Srbiju?

- On je ambasador kakvog jedna zemlja može samo da poželi. On putuje po svetu barem jednom godišnje, učestvujući na ATP turnirima. On je najbolji igrač na svetu, uspešan je i inteligentan.

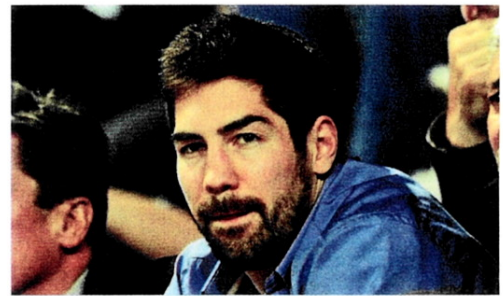
da svi problemi treba da budu rešeni interno bez državne sudske revizije. Sve veći značaj CAS-a je posledica takvog pristupa.

Mnogi sportisti danas svoju ulogu u društvu i sebe vide kao moderne gladijatore. Da li je baš tako?

- Sportisti treba da budu uzori, a ne moderni gladijatori. Gladijatori su spremni na sve, uključujući i doping, da bi pobedili. Uzori treba da prikažu prave vrednosti koje su (trebalo bi da budu) u jezgri olimpijskog ideala.

- Da li biste mogli da preporučite neke knjige ili sajtove koji bi nam bili korisni?

Moji aduti su svakako „Skrivena strana sporta“ Žan-Fransoa Vilot („La face cachée du sport“, Jean-François Vilotte) i druga, „Sport u društvu“ od Džej Koukli („Sports in Society“, Jay Coakley). Takođe, konsultovanjem navedenih sajtova, možete puno toga saznati. Srećno na tom putu.
<http://www.degaulleflurance.com>
<http://www.gaminglawmasters.com>
<http://www.normandie2014.com>

Nikola Karabatić

Nedavno se saznalo za umešanost najboljeg rukometaša sveta i poznatog sportiste Francuske srpskog porekla Nikole Karabatića u kladenje. Zašto?

- Prema zakonu od 12. maja 2010. godine, sportski organi su morali da usvoje zakonske odredbe kojima je zabranjeno da „učesnici takmičenja“ polažu opklade na takmičenje u kome i sami učestvuju. Dakle, prema pravilima profesionalne rukometne lige, rukometašima je zabranjeno da se klade, direktno ili indirektno, na utakmice profesionalne lige. Nikola Karabatić i njegovi saigrači su uhvaćeni kako stavljaju opklade (mada indirektno) na poraz svog tima. Karabatić je dobio najtežu disciplinsku sankciju koja postoji u skladu sa pravilima Rukometne profesionalne lige – suspenziju na šest meseci. Prema krivičnom zakonu, sankcije mogu biti mnogo teže ako se dokaže da je postojala prevara koja je uticala na ishod utakmice zbog opklada. Postupak je još uvek u toku.